

Bruksela, dnia 23 listopada 2015 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 16/2015

**Sprawozdanie z posiedzenia Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości
i Spraw Wewnętrznych (LIBE) na temat zagrożenia terrorystycznego w Europie
z udziałem szefa Europolu – Roba Wainwrighta**

Bruksela, 19 listopada br.

Kolejne zamachy terrorystyczne w Europie są prawdopodobne - powiedział szef Europolu Rob Wainwright, podczas spotkania z Komisją ds. Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) w Parlamencie Europejskim w dniu 19 listopada br.

W dniu 19 listopada 2015 roku, Komisja LIBE PE, pod przewodnictwem wiceprzewodniczącej **Kingi Gal** (EPP, Węgry), przeprowadziła debatę w następstwie ataków terrorystycznych w Paryżu w dniu 13 listopada. Debatę była związana z przygotowaniami do nadzwyczajnej Rady WSiSW (Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych) w dniu 20 listopada. Do udziału w debacie z eurodeputowanymi zaproszono: ambasadora **Christiana Brauna**, Stałego Przedstawiciela Luksemburga przy UE, pana **M. Ruete**, dyrektora generalnego DG HOME Komisji Europejskiej i pana **Roba Wainwrighta**, dyrektora Europolu.

- **Skrót debaty**

Reprezentujący prezydencję ambasador **Braun** wyjaśnił, że Rada WSiSW będzie koncentrować się na kwestiach operacyjnych. Wezwał do szybkiego zakończenia negocjacji dyrektywy UE ws. PNR (ang. Passenger Name Record; o danych dotyczących przelotu pasażera). Szef Europolu **Wainwright** omówił aktualną działalność Europolu i powiedział, że ostatnie ataki odzwierciedlają intencję Daesh do rozwinięcia swojej działalności poza Syrię i Irak oraz dodał, że należy się spodziewać kolejnych ataków terrorystycznych. Posłowie mówili o widocznym braku skutecznej współpracy i wymiany informacji między państwami członkowskimi w obszarze terroryzmu oraz konieczności zachowania równowagi pomiędzy bezpieczeństwem a prawami podstawowymi i zasadami państwa prawa. Podczas gdy niektórzy posłowie wzywali do szybkiego przyjęcia dyrektywy UE PNR - wniosku w sprawie zbierania danych pasażerów linii lotniczych w celu zwalczania terroryzmu i poważnej przestępczości międzynarodowej, inni podkreślali, że dyrektywa UE PNR nie jest panaceum i że większy nacisk należy położyć na ogólnounijne działania zmierzające do de-radykalizacji, kontroli dostępu do broni palnej i korzystania ze wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych.

Mówcy podkreślali, że Unia Europejska i państwa członkowskie muszą zachować wielką ostrożność, aby nie stawiać pod znakiem zapytania współpracy w ramach Schengen, ale równocześnie muszą zapewnić bezpieczeństwo obywateli poprzez lepsze straże graniczne na granicach zewnętrznych. Wielu mówców domagało się proporcjonalności w odpowiedzi na ataki terrorystyczne, przypominając, że swobody obywatelskie i prawa podstawowe również zostały zaatakowane.

- **Debata**

W imieniu Rady, ambasador **Braun** wyjaśnił, że w następstwie ataków z Paryża zdecydowano się zorganizować nadzwyczajną Radę WSiSW, z udziałem zarówno ministrów spraw wewnętrznych, jak i ministrów sprawiedliwości, ws. doraźnych działań, które należy podjąć w związku z aktualnymi zagrożeniami terrorystycznymi. Rada przyjmie wnioski, które skoncentrują się na aspektach operacyjnych, takich jak dyrektywa o danych dotyczących przelotu pasażera PNR, finansowanie terroryzmu, broni palnej, wymianie informacji wywiadowczych, kontroli granic zewnętrznych, odpowiedzi sądowej na terroryzm, a także bazie danych ECRIS (ang. European Criminal Record Information System, tj. Europejski system przekazywania informacji z rejestrów karnych). W szczególności podkreślił, że jest niezwykle ważne, aby pomyślnie zakończyć negocjacje na temat dyrektywy UE PNR. Następną Radę WSiSW w grudniu zajmie się podsumowaniem prac na temat aktualnych propozycji legislacyjnych.

Występujący w imieniu Komisji Europejskiej dyrektor generalny DG Home **M. Ruete** zauważył, że w świetle zaistniałych wydarzeń postęp w Agendzie na rzecz bezpieczeństwa jest koniecznością. Odniósł się w ten sposób do propozycji Komisji dotyczącej ograniczenia w dostępie do broni palnej, toczących się negocjacji w sprawie rozporządzenia o Europolu, a także negocjacji nad dyrektywą UE PNR. Zauważył również, że wymiana informacji między państwami członkowskimi nie zawsze jest odpowiednia i że nowelizacja kodeksu granicznego Schengen będzie przeprowadzona wraz z nowym wnioskiem Komisji w sprawie inteligentnych granic, oczekiwanym w marcu 2016 r.

Dyrektor Europolu, **Rob Wainwright** powiedział, że ostatnie zamachy terrorystyczne w Paryżu były deklaracją Daesh¹ (dżihadystów państwa islamskiego) o chęci rozszerzenia swojej działalności poza Syrię i Irak. Chcą rozszerzyć swój terror na Europę. Dodał, że kolejne ataki terrorystyczne są prawdopodobne oraz że zagrożenie terrorystyczne w Europie jest największe od dziesięciolecia. „Możemy ocenić, bez żadnej przesady, że kolejne ataki są prawdopodobne” - powiedział szef policyjnej agencji UE podczas przesłuchania w Parlamencie Europejskim. „Walczymy z bardzo poważną, dobrze zaopatrzoną i zdeterminowaną międzynarodową organizacją terrorystyczną, które obecnie działa na ulicach Europy. To największe zagrożenie terrorystyczne w Europie od 10 lat” - zaalarmował Wainwright. Wspomniał o trwających pracach, mających na celu utworzenie platformy całodobowej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi przy wykorzystaniu baz danych. Przypomniał, że na styczeń przyszłego roku od dawna planowano otwarcie w ramach Europolu centrum antyterrorystycznego, które będzie służyć jako platforma operacyjna. Centrum ma stanowić wsparcie władz krajowych w ich pracy operacyjnej. „Nie jesteśmy europejską FBI” – podkreślił jednak. Centrum będzie dysponowało rzeczywistymi możliwościami monitorowania internetu oraz śledzenia przepływów pieniędzy i broni należących do terrorystów. Podkreślił, że niezbędna jest intensyfikacja współpracy między różnymi służbami, w szczególności między policją i służbami wywiadowczymi, w celu uzyskania poprawy interoperacyjności. Dodał, że dane o podróżnych Europolu zawierają informację o 2000 potwierdzonych zagranicznych bojownikach w Europie, choć szacuje się, że dane nie są kompletne i rzeczywista liczba to ok. 5000 bojowników. Jak ocenił, zamachy w

¹ Za to w języku arabskim Państwo Islamskie nazywane jest Al-Dawla Al-Islamiya fil 'Iraq wal-Sham (pol. Państwo Islamskie Iraku i Wielkiej Syrii), co może być skracane właśnie jako Daesh. Określenie Daesh szeroko rozpowszechniło się wśród Arabów, choć sami terroryści Państwa Islamskiego skracają pełną nazwę po prostu do Al-Dawla i karzą chłostą każdego, kto nazywa ich Daesh. W języku arabskim Daesh jest bliskie znaczeniowo takim słowom, jak "zgnieść", "zmiążdżyć", "zniszczyć", "roztrzaskać" czy "szorować", i ma pogardliwe konotacje. Z tego powodu francuski rząd oficjalnie zaadoptował to słowo do swojej dyplomacji. Francuski minister spraw zagranicznych Laurent Fabius wyjaśnił, że Daesh ma tę dodatkową zaletę, że nie nadaje terrorystom godności państwa. Podobnie argumentował sekretarz generalny ONZ Ban Ki-moon, nazywając terrorystów "Nieislamskim niepaństwem" (ang. Non-Islamic Non-State). Większość mediów na świecie używa jednak terminu Państwo Islamskie (ang. Islamic State, w skrócie IS).

Paryżu były podobne do ataków w Bombaju z 2008 roku, kiedy strzelaniny połączone z samobójczymi atakami bombowymi.

Podczas debaty eurodeputowani mówili między innymi:

- domagali się, by przedstawiciel prezydencji zdał relację w Komisji LIBE po posiedzeniu Rady WSiSW,
- większość posłów mówiła o postrzeganym braku skutecznej współpracy i wymiany informacji między państwami członkowskimi w kwestiach terroryzmu;
- w odniesieniu do danych PNR, eurodeputowana **Hohlmeier** (koordynator EPP, Niemcy) podkreśliła, że Rada powinna przygotować podstawy do dalszych negocjacji; eurodeputowana **Gomes** (S & D, Portugalia) wezwała również Komisję i Radę do przedstawienia wniosku UE ws. PNR;
- eurodeputowana **Hohlmeier** zasugerowała, że PE może przedstawić roczne sprawozdanie na temat bezpieczeństwa w Europie, ale musi uzyskać więcej szczegółowych informacji z Europolu;
- eurodeputowana **Vergiat** (GUE, Francja) powiedziała, że ochrona ludności przed zagrożeniami terrorystycznymi jest konieczna, ale ostrzegła, że proporcjonalność i faktyczna konieczność działań są podstawowymi zasadami demokracji i rządów prawa. Była szczególnie podejrzliwa, co do projektu inteligentnych granic, który z biegiem lat przekształcił się z propozycji mającej na celu ułatwienie podróżowania w narzędzie kontroli migracji, a obecnie – narzędzie do walki z terroryzmem;
- eurodeputowana **Lauristin** (S & D, Estonia) powiedziała, że w obecnej sytuacji należy wzmocnić bezpieczeństwo i prawa podstawowe;
- eurodeputowana **Sargentini** (Zieloni / EFA, Holandia) wezwała do intensyfikacji prac w celu zapobiegania radykalizacji postaw obywateli UE;
- eurodeputowana **Ferrara** (EFDD, Włochy) wezwała do zakazania posiadania broni i walki z przemytem migrantów poprzez otwarcie legalnych kanałów migracji do UE;
- eurodeputowana **Meijer** (ENF, Holandia) wezwała do zamknięcia granic i "deislamizacji";
- eurodeputowany **Coelho** (EPP, Portugalia) wezwał do bardziej efektywnego wykorzystania systemu SIS, w szczególności w odniesieniu do zagranicznych bojowników;
- eurodeputowany **Albrecht** (Zieloni / EFA, Niemcy) wezwał do dodatkowych inwestycji w wywiad ludzki, lepszej współpracy między Eurojustem i Europolem oraz unikania działań, które nie są niezbędne, takich jak ograniczanie tajnej komunikacji, co jest jednym z praw człowieka.

Ambasador **Christian Braun** zapewnił Komisje LIBE o dostępności prezydencji i wyjaśnił, że przewodniczący komisji LIBE **Claude Moraes**, został zaproszony na lunch z ministrami w dniu jutrzejszym. Powtórzył chęć zawarcia w UE umowy PNR oraz powiązanego z nią pakietu DPP (ang. director of public prosecutions). Zgodził się, że rządy prawa powinny być chronione, a podjęte środki proporcjonalne.

Dyrektor Generalny **M. Ruete** zgodził się, co do potrzeby przemyślanej odpowiedzi na terroryzm i wyjaśnił, że niektóre elementy zmiany kodeksu granicznego Schengen zostaną już wprowadzone wraz z projektem ws. Straży Granicznej, który będzie zaproponowany w grudniu.

Dyrektor **Rob Wainwright** wyjaśnił, że bezpieczeństwo narodowe jest kompetencją państw członkowskich i że Europol nie ma żadnych uprawnień wykonawczych. Pełni rolę polegającą na wsparciu i stanowi przydatną, wspólną platformę. Ważne jest posiadanie efektywnych procedur kontroli bezpieczeństwa na granicach w celu identyfikacji przestępców, równocześnie pomagając w przyjmowaniu prawdziwych uchodźców. Dyrektywa UE PNR zapewni również wspólny system śledzenia zagranicznych bojowników na poziomie UE.

Opracowała:
Dr Magdalena Skulimowska

Dodatkowe informacje:

Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie wykorzystania danych dotyczących przelotu pasażera w celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i poważnej przestępczości, ich wykrywania, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie i ich ścigania:

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+6007+2011+INIT&l=pl>